

Фахівцями Чернігівської ОУНБ підготовлено і видано бібліографічний покажчик «*Біля джерел державотворення: чернігівці – учасники української революції, 1917–1921 рр.*»⁵⁷⁶. У посібнику зібрано інформацію про видання та публікації, що стосуються видатних державних і політичних діячів України часів визвольних змагань, доля яких була пов'язана з Чернігівщиною. До першої частини увійшли матеріали про організатора українського війська та безпосереднього учасника боїв з російськими військами у 1918–1919 рр., ідеолога модерного українського націоналізму, а згодом дослідника української історії, літературознавця, журналіста і публіциста Романа Бжеського; члена Української Центральної Ради, дипломата і публіциста Миколу Галагана; міністра військових справ УНР (на рубежі 1918–1919 рр.), першого Наказного отамана Армії УНР, військового комісара за Директорії та командувача УГА, на чолі якої провів одну з найуспішніших воєнних операцій – Чортківську офензиву, Олександра Грекова; міністра внутрішніх справ (1918 р.), потім голову Ради Міністрів Української держави (з жовтня 1918 р.) за правління гетьмана – Федора Лизогуба; міністра внутрішніх справ і прем'єр-міністра УНР періоду Директорії – Ісасака Мазеппи; ініціатора й організатора трьох військових віч у Києві (1917 р.), керівника товариства «Український військовий клуб імені гетьмана Павла Полуботка», члена УЦР та її вищої військової установи – Українського генерального військового комітету, одного з перших ідеологів українського націоналізму – Миколу Міхновського; міністра освіти та мистецтв в останньому уряді гетьмана П. Скоропадського (14.11–14.12.1918) – Володимира Науменка; учасника

⁵⁷⁴ Наукове товариство імені Шевченка і Тернопільщина (1873–1940): Іст.-філос. секція дійсні члени: бібліогр. покажч. / уклад. Л. Оленіч, ред. О. Раскіна. Тернопіль: Підручники і посібники, 2018. С. 237.

⁵⁷⁵ Там само. С. 248–249.

⁵⁷⁶ Біля джерел державотворення: чернігівці – учасники української революції, 1917–1921 рр.: біо-бібліогр. покажч. Ч. 1 / Чернігів обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад. І. В. Розумій – Чернігів, 2019. 110, [1] с.: фот.

української революції 1917–1921 рр., члена УЦР від об'єднаної студентської громади Києва, учасника урядової делегації УНР на Мирній конференції в Парижі (1919 р.), згодом українського націоналіста, провідного діяча ОУН, енциклопедиста, журналіста і науковця – Євгена Онацького; адвоката, громадсько-політичного діяча члена УЦР та її комісії з розробки проєкту статусу автономії України – Іллю Шрага, а також українського економіста, заступника голови УЦР УНР (1917–1918), представника Уряду УНР при Уряді Королівства Іспанія (1918 р.), радника української дипломатичної місії в Будапешті (1920 р.) – Миколу Шрагу.

Представлення матеріалів про кожного діяча здійснено за схемою: біографічна стаття, публікації діячів під справжнім прізвищем і різними псевдонімами, бібліографічні праці, присвячені їм, література про їх життя і діяльність.

Цінність покажчика в поданих у ньому матеріалах, а саме – спогадах, аналітичних працях найдієвіших учасників революції, які вони писали переважно за межами радянської України. Для прикладу: Р. Бжезький (Р. Млиновець) «Нариси з історії українських визвольних змагань, 1917–1918 рр. (про що «історія мовчить»)» (Торонто, 1970; 1973); М. Галаган «З нагоди десятої річниці Української Центральної Ради» (Студентський вісн., 1927, № 3/4); І. Мазепа «Більшовизм і окупація України : соц.-екон. причини незрілості сил укр. революції» (Львів ; Київ, 1922), «Пробудження України в революції 1917 року» (Наше слово, 1973, № 3), «Три періоди української революції» (Вільна Україна, 1921, № 1/2); Є. Онацький «Організація збройних сил Української Держави: Формування регулярної Української армії. Іррегулярні формації. Чорноморський флот» (Бюл. Гетьман. Управи, Берлін, 1929, № 2), «Українська дипломатична місія в Італії за перших шість місяців своєї діяльності» (Календар-альманах «Відродження», Буенос-Айрес, 1956).

Отже, колективні і краєзнавчі покажчики містять унікальний бібліографічний матеріал для висвітлення маловідомих сторінок з історії революційної доби в регіонах, відкривають для читача нові імена патріотів України.